

Un proiect coordonat de:

Centrul Cultural
REDUTA, BrașovAsociația pentru cercetare
și educație "Henri Coandă"Revistă publicată sub egida Uniunii Scriitorilor din
România, filiala Brașov

Două lucrări fundamentale, apărute aproape simultan, dau seamă despre provocările identității europene: *Gândind Europa* a lui Edgar Morin, respectiv *Modelul cultural european* al lui Constantin Noica, ambele punând în prim plan principiul unității (și, implicit, al identității) multiple. Prima, provenind din inima Occidentului european și fiind purtătoare a valorilor occidentale, vorbește despre o cultură europeană iudeo-creștină-greco-latină. Cealaltă, născută din refluxul policronic al spațiului românesc, vorbește despre fundamentele bizantine ale Europei. Aceasta din urmă exprimă paradoxul rațional în limitele naturalului, comunicând cu rest despre momentul nașterii Europei: „*Totul a început în 325, la conciliul de la Niceea, convocat de împărat, continuând cu alte șase reuniuni [de episcopi], până în 787. (...) În anul 325 începe în chip hotărât o cultură nouă (...) Împotriva oricărui gnosticism, incapabil a înțelege cum pot trei [persoane, ipostasurile Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh] să fie una [o singură substanță, o singură ființă, cea a lui Dumnezeu], s-a decretat că trei sunt efectiv una.*” În timp ce prima, născută dincolo de spațiul în care în mod natural $1=3$, se străduiește prin apel la dialogică - logici diferite legate într-o unitate în mod complex (complementar, concurent și antagonist, remarcă Morin) -, să conceapă multiplul.

În ordinea naturalului, o Europă multiplă poate fi percepută prin apel la cuminecare. Întru cuminecare, unul și multiplul se regăsesc. În spiritul comunicării, ele se exclud, în ciuda faptului că prin cuminecare comunicarea nu este exclusă, ci îmbogățită; așisderea identitatea. Doar la acest nivel, al înțelegerii culturii europene ca întreg operând cu structuri multiple, diversificate, în continuă diversificare, ele însele distincte în plan imagologic, dar purtătoare de întreg în plan cultural, schimbarea culturală, în general, cea specifică spațiului cultural autohton, în particular, poate îmbrăca bogăția de forme organice, multiplicabile, ale excepției ce tinde să se instituie în locul regulii. Mai exact, într-un asemenea înțeles, calea spre întreg este prin parte, calea spre universal prin național, el însuși o formă de universalizare. Cultura europeană, de sorginte bizantină, dăinuie în ciuda erodării civilizației europene. Ca un *Bizanț după Bizanț*, ea naște în marginalul normativ, cultural, istoric, chiar geografic, noi forme ale excepției care tind să ia locul regulii.

E, cred, momentul să ne aplecăm și asupra celor ce dau lecții Europei, nu numai asupra celor ce cer și primesc.

Când România nu primea, ci dădea lecții Europei...

Pagina 2 (Casa Sfatului):

Aurel Ion Brumaru,
*Eminescu al filosofiei
românești*Echipa
redacțională<http://www.ascedu.ro/revista.html>

Traseul de lectură:

